

ПРОНАЛАЗЕЊЕ ПОМОЋИ, ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ ПОМОЋИ
Референтни број пројекта: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

| Модул 2 |
Познавање прописа

Copyright and License of Use

© 2025 FADO Consortium. All rights reserved.

Овај материјал за обуку развијен је у оквиру Еразмус+ (Erasmus+) пројекта „FADO: Finding Assistance, Delivering Outreach“, кофинансираног од стране Европске уније под бројем уговора о гранту 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033.

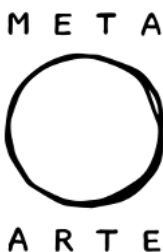
Осим ако није другачије назначено, комплетан садржај у овој публикацији лиценциран је под Creative Commons Ауторство – Некомерцијално – Делити под истим условима 4.0 Међународном лиценцом (CC BY-NC-SA 4.0).

Слободни сте да:

- **Делите** – умножавате и редистрибуируете материјал у било којем медијуму или формату
- **Адаптирате** – прерађујете, мењате и надограђујете материјал под следећим условима:
- **Ауторство** – Морате навести одговарајуће заслуге, обезбедити линк до лиценце и назначити да ли су измене направљене.
- **Некомерцијално** – Материјал не смеће користити у комерцијалне сврхе.
- **Делити под истим условима** – Ако прерађујете, мењате или надограђујете материјал, своје доприносе морате дистрибуирати под истом лиценцом.

Да бисте погледали копију ове лиценце, посетите:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Sufinansira
Evropska unija

Финансирано од стране Европске уније. Изражени ставови и мишљења су, међутим, искључиво ставови и мишљења аутора/аутора и не одражавају нужно ставове Европске уније или Извршне агенције за образовање и културу (ЕАСЕА). Ни Европска унија ни ЕАСЕА не могу бити одговорне за њих.

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

Опис модула

„Државе имају позитивну обавезу да спрече насиље, заштите жртве и процесуирају починиоце – не чинити ништа није опција.“

Савет Европе, Објашњиве извештај уз Истанбулску конвенцију

Овај модул обуке пружа преглед међународних, европских и националних правних оквира који се баве родном заснованим насиљем. Он истражује обавезе државе у превенцији, заштити, кривичном гоњењу и репарацији, и има за циљ да јача ваше разумевање права повезаних са родно заснованим насиљем, ваших одговорности и правних алата који су вам на располагању.

Шта ћу научити?

1. Разумевање кључног принципа међународних и европских правних текстова о родно заснованом насиљу
2. Идентификација обавеза државе и механизма за праћење
3. Упознавање са главним националним законима сваке земље партнера
4. Идентификација добрих пракси и јазова између правних оквира и реалности на терену
5. Успостављање веза између правног оквира и акција у превенцији, заштити и подршци преживелима

Садржај

1. ОДГОВОРНОСТИ ДРЖАВА У БОРБИ ПРОТИВ РОДНО ЗАСНОВАНОГ НАСИЉА: УВОД	6
1.1. Шта је родно засновано насиље (РЗН) ?	6
1.2. Успостављање одговорности и кажњивости?	6
1.3. Фокус на обавезе држава: превенција, заштита, кривично гоњење и репарација	7
1.3.1. Друштвена трансформација и едукација	7
1.3.2. Protection: Ensure safety and support survivors	7
1.3.3. Кривично гоњење: Осигурати правду и одговорност	8
1.3.4. Репарација: Признати штету и повратити достојанство	8
2. МЕЂУНАРОДНИ ПРАВНИ ОКВИР ЗА РОДНО ЗАСНОВАНО НАСИЉЕ	9
2.1. Кључне међународне декларације и конвенције које дефинишу и третирају родно засновано насиље	9
2.2. Како Уједињене нације прате и подржавају борбу против родно заснованог насиља	11
2.3. Родно засновано насиље и Агенда 2030: повезивање правних обавеза са Циљевима одрживог развоја	11
3. ЕВРОПСКИ ПРАВНИ ОКВИР ЗА РОДНО ЗАСНОВАНО НАСИЉЕ	13
3.1. Истанбулска конвенција: Водећи европски уговор о спречавању и борби против насиља над женама	13
3.2. Повеља о основним правима Европске уније: Правни основ за равноправност и заштиту	14
3.3. Директиве и резолуције ЕУ које се баве родно заснованим насиљем: Од принципа до правног деловања	15
3.4. Стратегија ЕУ за родну равноправност (2020–2025): Политички оквир за деловање	15
3.5. Стратегија ЕУ за равноправност ЛГБТИК особа (2020–2025): Ка инклузивном приступу насиљу и дискриминацији	16

4. НАЦИОНАЛНИ ПРАВНИ ОКВИР ЗА РОДНО ЗАСНОВАНО НАСИЉЕ: ОБАВЕЗЕ И СТВАРНОСТ У ПЕТ ПАРТНЕРСКИХ ЗЕМАЉА	17
4.1. Шпанија: Свеобухватан и пионирски приступ у борби против родно заснованог насиља	18
4.2. Италија: Правни напредак са упорним недостацима у примени	19
4.3. Србија: Постепено усклађивање са европским стандардима о родно заснованом насиљу	20
4.4. Француска: Јачање правног и институционалног одговора на родно засновано насиље	21
4.5. Кипар: Консолидација правних и стратешких обавеза у борби против родно заснованог насиља	22
5. РЕСУРСИ, СИСТЕМИ ПОДРШКЕ И МЕХАНИЗМИ ЗАШТИТЕ ДОСТУПНИ НА МЕЂУНАРОДНОМ, ЕВРОПСКОМ И НАЦИОНАЛНОМ НИВОУ	24
5.1. Међународни ресурси и механизми подршке	24
5.2. Европски механизми и ресурси	25
5.3. Национални системи подршке и услуге за жртве	25
5.4. Важност координације и приступа усмереног на преживеле	26
6. БИБЛИОГРАФИЈА	28

1. Одговорности држава у борби против родно заснованог насиља: увод

1.1. Шта је родно засновано насиље (РЗН) ?

Родно засновано насиље (РЗН) односи се на штетне акте усмерене против појединаца на основу њиховог пола, родног идентитета или родног изражавања. Оно је укорењено у неједнаким односима моћи између мушкараца и жена и несразмерно погађа жене и девојчице, иако може погодити особе свих родова. Важно је напоменути да родно засновано насиље укључује и насиље над ЛГБТКИА+ особама, иако га сви правни системи експлицитно не обухватају.

За више информација о дефиницији родно заснованог насиља и бољем разумевању његових корена и историје, погледајте Модул 1 „Разумевање родно заснованог насиља“.

1.2. Успостављање одговорности и кажњивости?

Родно засновано насиље није приватна ствар или лични сукоб, већ кршење људских права. Стога жртве имају право на заштиту, приступ правди и репарацију. Правни оквири на националном, европском и међународном нивоу су кључни јер кроз кривично право дефинишу шта чини насиље и шта је забрањено. Они такође утврђују обавезе државе у погледу превенције, заштите, кривичног гоњења и развоја стратегија. На крају, они прописују казне и права на подршку жртвама. Важно је запамтити да снажан правни оквир осигурава координисане одговоре различитих институција (полиције, правосуђа, здравства, социјалних служби, образовања), подстиче међуинституционалну сарадњу и бори се против некажњивости починилаца.

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

1.3. Фокус на обавезе држава: превенција, заштита, кривично гоњење и репарација

Међународни и регионални правни инструменти, као што су ЦЕДАВ конвенција, Истанбулска конвенција и различите директиве ЕУ, јасно потврђују да државе имају правну обавезу да реагују на родно засновано насиље. Ове обавезе превазилазе само кажњавање починилаца. Наиме, од држава се захтева да усвоје свеобухватан, проактиван приступ усмерен на жртву, који укључује превенцију, заштиту, кривично гоњење и репарацију.

1.3.1. Друштвена трансформација и едукацијареvention

Државе морају предузети активне кораке како би спречиле све облике родно заснованог насиља, што укључује подизање свести јавности ради преиспитивања штетних норми и стереотипа, интегрисање образовања о родној равноправности и родно заснованом насиљу у школе, обуку стручњака за препознавање и реаговање на родно засновано насиље, као и рад са заједницама на промовисању односа заснованих на поштовању и родној равноправности. Превенција је дугорочна инвестиција која има за циљ промену начина размишљања, понашања и система који омогућавају опстанак родно заснованог насиља.

1.3.2. Protection: Ensure safety and support survivors

Државе морају осигурати да жртве буду безбедне, саслушане и подржане. То укључује неопходност обезбеђивања доступних сигурних кућа, СОС телефона и кризних центара, осигуравање правне заштите као што су мере удаљења и наредбе за заштиту, пружање психолошке, правне и медицинске подршке која је родно сензитивна и заснована на разумевању трауме, као и обезбеђивање безбедних механизма за пријављивање који жртве не излажу додатном ризику или дискриминацији. Мере заштите морају бити доступне свима, без

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

дискриминације, и прилагођене специфичним потребама сваког појединца.

1.3.3. Кривично гоњење: Осигурати правду и одговорност

Државе морају уручити правду починиоцима и гарантовати право жртава на правично суђење. Ова обавеза укључује усвајање јасних и специфичних закона који криминализују све облике родно заснованог насиља, осигурање да судије, тужиоци и полиција буду обучени за вођење случајева родно заснованог насиља, гарантовање да су правне процедуре приступачне, пуне поштовања и да не ретрауматизују жртве, као и борбу против некажњивости кроз осигурање да се злочини родно заснованог насиља ефикасно истражују и процесуирају. Ефикасно кривично гоњење је кључ за јачање поверења јавности у правосудни систем и одвраћање од будућег насиља.

1.3.4. Репарација: Признати штету и повратити достојанство

Државе морају осигурати да преживели имају приступ репарацији за штету коју су претрпели, омогућавајући им компензацију, рехабилитацију, реституцију и сатисфакцију, укључујући јавна извињења или симболичко признање штете, као и гаранцију непонављања кроз структурне реформе и институционалну одговорност. Репарација се не тиче само правде, већ и пружања помоћи преживелима да поново изграде своје животе и поврате своје достојанство.

Ова четири стуба су међусобно зависна. Држава не може тврдити да се бави родно заснованим насиљем ако се фокусира само на кривично гоњење, док занемарује превенцију или подршку преживелима. Државе морају усвојити холистички и координисан приступ, осигуравајући да политике буду кохерентне, да ресурси буду додељени и да постоје системи за испуњавање њихових обавеза на свим нивоима. Разумевање родно заснованог насиља значи препознавање да то није

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

индивидуални проблем, већ колективни друштвени изазов, дубоко укоренен у динамици моћи и друштвеној неправди. Закон игра централну улогу у именовану ових облика насиља, заштити жртава, кажњавању починилаца и осигуравању одговорности. Сада ћемо истражити правне оквире који постоје на међународном, европском и националном нивоу.

2. Међународни правни оквир за родно засновано насиље

2.1. Кључне међународне декларације и конвенције које дефинишу и третирају родно засновано насиље

Међународни одговор на родно засновано насиље заснован је на низу темељних правних и политичких инструмената који дефинишу природу овог проблема и јасно формулишу обавезе држава.

Темељац овог оквира је Конвенција о елиминацији свих облика дискриминације жена (ЦЕДАВ), коју су Уједињене нације усвојиле 1979. године. Иако се ЦЕДАВ експлицитно не осврће на родно засновано насиље, Општа препорука бр. 19 ЦЕДАВ комитета (из 1992. године), као и њена ажурнирана верзија у виду Препоруке бр. 35 (из 2017. године), јасно утврђују да насиље над женама представља облик родно засноване дискриминације и кршење људских права. Стога ове препоруке тумаче одредбе Конвенције на начин који пред државе ставља правну обавезу да спречавају и сузбијају родно засновано насиље.

Још један кључни документ је Декларација УН о елиминацији насиља над женама, донета 1993. године. Иако није правно обавезујућа, она нуди једну од првих широко прихваћених дефиниција насиља над женама, укључујући физичко, сексуално и психичко насиље које се дешава како у јавној, тако и у приватној сфери. Ова декларација подстиче државе да усвоје законодавне, стратешке и образовне мере ради елиминисања таквог насиља.

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

Након тога, 1995. године, Пекиншка декларација и Платформа за акцију потврдиле су и прошириле међународну посвећеност окончању родно заснованог насиља. Она је идентификовала насиље над женама као једну од дванаест критичних области за деловање и позвала владе на предузимање конкретних корака, укључујући законодавне реформе, услуге подршке за преживеле, као и превенцију кроз образовање и подизање свести.

Неколико других инструмената додатно проширује опсег заштите. Државе чланице УН су 2015. године издале Заједничку изјаву којом се позива на прекид насиља и дискриминације над лезбијкама, геј, бисексуалним, трансродним и интерсексуалним (ЛГБТИ) особама. Ово је означило значајан тренутак међународног признавања специфичних рањивости са којима се суочава ЛГБТИК+ популација у контексту родно заснованог насиља и дискриминације. Надовезујући се на то, Секретаријат УН је усвојио нову стратегију која има за циљ заштиту ЛГБТИК+ особа од насиља и дискриминације у свим областима деловања УН. Ова стратегија промовише инклузивне политике, прикупљање података и обуку како би се осигурало да механизми заштите буду приступачни и да поштују различите родне идентитете и сексуалне оријентације.

У контекстима сукоба, расељења и природних катастрофа, родно засновано насиље често расте, што захтева специфичне институционалне одговоре. Међународна организација за миграције (ИОМ) развила је наменски институционални оквир за превенцију и реаговање на родно засновано насиље у кризним ситуацијама.

Заједно, ови текстови чине свеобухватну међународну основу која дефинише родно засновано насиље у свим његовим облицима, наводи одговорности држава и све више се бави разноликошћу жртава погођених таквим насиљем, укључујући и оне које су погођене кризом, расељавањем или системском дискриминацијом.

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. №: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

2.2. Како Уједињене нације прате и подржавају борбу против родно заснованог насиља

Уједињене нације не само да постављају стандарде већ и прате њихову примену кроз различите механизме. ЦЕДАВ комитет, састављен од независних стручњака, редовно разматра извештаје држава и може издати закључна запажања која идентификују недостатке и препоручују побољшања у решавању родно заснованог насиља. Државе које су ратификовале Опциони протокол уз ЦЕДАВ такође омогућавају појединцима или групама да поднесу притужбе када правни лекови на националном нивоу нису дали резултате.

Специјални извештај УН за насиље над женама и девојчицама има комплементарну улогу тако што спроводи посете земљама, израђује тематске извештаје и прима појединачне тврдње о кршењима. Овај независни стручњак прати усклађеност држава и скреће пажњу међународне јавности на упорне недостатке или нове проблеме у борби против родно заснованог насиља.

Поред тога, Универзални периодични преглед (УПР), који се спроводи под окриљем Савета УН за људска права, преиспитује ситуацију у области људских права у свакој држави чланици УН на сваких четири до пет година. Родно засновано насиље се често разматра током ових прегледа, а државе добијају препоруке за унапређење закона, услуга и стратегија превенције.

Кроз ове механизме мониторинга, УН омогућавају међународну одговорност, јачају политички притисак на владе и нуде платформу актерима цивилног друштва и преживелима да дигну свој глас на глобалном нивоу.

2.3. Родно засновано насиље и Агенда 2030: повезивање правних обавеза са Циљевима одрживог развоја

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

Глобална борба против родно заснованог насиља такође је интегрисана у шири оквир Агенде 2030 за одрживи развој, коју су усвојиле све државе чланице УН 2015. године. Посебно је директно релевантан Циљ одрживог развоја (SDG) 5: „Постићи родну равноправност и оснажити све жене и девојчице“.

Подциљ 5.2 позива на елиминацију свих облика насиља над женама и девојчицама како у јавној, тако и у приватној сфери, укључујући трговину људима, сексуалну и друге врсте експлоатације. Подциљ 5.3 има за циљ елиминисање штетних пракси као што су дечји, рани и присилни бракови, као и сакаћење женских гениталија. Ови циљеви препознају да је насиље и узрок и последица родне неједнакости, као и да је окончање родно заснованог насиља кључно за постизање друштвене правде, јавног здравља и одрживог развоја.

Поред Циља 5, и други циљеви као што су Циљ 3 „Добро здравље и благостање“, Циљ 4 „Квалитетно образовање“ и Циљ 16 „Мир, правда и снажне институције“, такође пружају важне улазне тачке за решавање проблема родно заснованог насиља. На пример, осигурање приступа здравственој заштити, промовисање образовања за све и изградња ефикасних институција чине део свеобухватног приступа превенцији и реаговању на насиље.

Циљеви одрживог развоја не намећу правне обавезе, али функционишу као глобална мапа пута за развој политика, доделу ресурса и евалуацију. Државе се подстичу да интегришу ове циљеве у националне стратегије и да редовно извештавају о свом напретку, што укључује и индикаторе који се односе на насиље над женама и девојчицама.

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

3. Европски правни оквир за родно засновано насиље

3.1. Истанбулска конвенција: Водећи европски уговор о спречавању и борби против насиља над женама

Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, познатија као Истанбулска конвенција, најсвеобухватнији је правно обавезујући инструмент у Европи посебно посвећен решавању проблема насиља над женама и родно заснованог насиља. Усвојена 2011. године, а ступила на снагу 2014. године, Конвенција поставља златни стандард за превенцију, заштиту, кривично гоњење и интегрисане политике.

Истанбулска конвенција дефинише насиље над женама као кршење људских права и облик дискриминације. Она обавезује државе потписнице да предузму мере за спречавање насиља, заштиту и подршку жртвама, кривично гоњење починилаца и спровођење интегрисаних политика које укључују све релевантне секторе. Конвенција такође

Sufinansira
Evropska unija

Finansirano od strane Evropske unije. Izneti stavovi i mišljenja su, međutim, isključivo stavovi autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu se smat

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

предвиђа успостављање сигурних кућа, СОС телефона, правне помоћи и обуку стручњака.

Што је веома важно, она је увела мониторинг кроз Групу експерта за акцију против насиља над женама и насиља у породици (ГРЕВИО), независно тело задужено за процену примене. ГРЕВИО извештаји за појединачне земље и тематске евалуације пружају кључне смернице за унапређење националних одговора.

До 2025. године, Конвенцију је ратификовала већина држава чланица ЕУ, мада не све. Сама Европска унија званично је ратификовала Истанбулску конвенцију у јуну 2023. године, ограничено на области у надлежности ЕУ, чиме је појачала своју посвећеност решавању проблема родно заснованог насиља како на нивоу Уније, тако и на нивоу држава чланица.

3.2. Повеља о основним правима Европске уније: Правни основ за равноправност и заштиту

Повеља о основним правима Европске уније, донета 2000. године и правно обавезујућа од Лисабонског уговора 2009. године, пружа уставни темељ за посвећеност ЕУ родној равноправности и борби против родно заснованог насиља.

Члан 3 осигурава право на интегритет личности, док члан 21 забрањује дискриминацију, укључујући и ону на основу пола, сексуалне оријентације или родног идентитета. Члан 23 изричито гарантује равноправност жена и мушкараца, а члан 24 штити права детета. Ове одредбе служе као правни основ за законодавство и политичке мере ЕУ и директно се примењују у случајевима који укључују право ЕУ.

Иако Повеља изричито не помиње родно засновано насиље, њене одредбе снажно подржавају правно и политичко деловање против насиља, посебно када се комбинују са секундарним законодавством ЕУ и обавезама држава чланица према међународном праву, укључујући Истанбулску конвенцију.

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

3.3. Директиве и резолуције ЕУ које се баве родно заснованим насиљем: Од принципа до правног деловања

Европска унија је усвојила неколико правних инструмената и политичких докумената са циљем да ојача заштиту од родно заснованог насиља, посебно у областима кривичног правосуђа, права жртава и равноправности. Директива о правима жртава (2012/29/ЕУ) успоставља минималне стандарде за права, подршку и заштиту жртава кривичних дела (yusom.org.rs, womenngo.org.rs). Она експлицитно укључује жртве родно заснованог насиља и обавезује државе чланице да осигурају приступ информацијама, заштиту од секундарне виктимизације и специјализоване услуге подршке.

У марту 2022. године, Европска комисија је предложила нову директиву о сузбијању насиља над женама и насиља у породици. Овај предлог укључује одредбе о криминализацији одређених облика насиља (укључујући силовање засновано на недостатку пристанка), осигуравању подршке жртвама и побољшању приступа правди. Предлог је још увек у фази преговора, али ако буде усвојен, представљаће велики корак ка јединственом правном приступу ЕУ према родно заснованом насиљу.

3.4. Стратегија ЕУ за родну равноправност (2020–2025): Политички оквир за деловање

Поред правних инструмената, Европска унија је исказала снажну политичку посвећеност кроз своју Стратегију за родну равноправност 2020–2025. Ова стратегија пружа мапу пута за интегрисање родне равноправности у све политике и акције ЕУ, а елиминацију родно заснованог насиља ставља на сам врх агенде. Кључни приоритети стратегије укључују:

- Окончање родно заснованог насиља
- Преиспитивање родних стереотипа
- Осигуравање једнаког учешћа у свим секторима
- Затварање јазова у платама и нези између полова

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

- Интегрисање родне равноправности у спољно деловање ЕУ

Стратегија се такође обавезује на побољшање прикупљања података, финансирање иницијатива у оквиру ЕУ Програма за права и вредности, као и на промовисање сарадње између држава чланица. Она подржава цивилно друштво и локалне организације које раде са жртвама, преживелима и заједницама.

3.5. Стратегија ЕУ за равноправност ЛГБТИК особа (2020–2025): Ка инклузивном приступу насиљу и дискриминацији

У параболи са својом Стратегијом за родну равноправност, Европска унија је усвојила Стратегију за равноправност ЛГБТИК особа 2020–2025, прекретнички политички оквир који има за циљ решавање упорних неједнакости, дискриминације и насиља са којима се суочавају лезбијке, геј, бисексуалне, транс, интерсексуалне и квир особе широм ЕУ. Ова стратегија признаје да се родно засновано насиље и дискриминација често преплићу са сексуалном оријентацијом, родним идентитетом, родним изражавањем и полним карактеристикама, те стога захтевају шири, инклузивнији и интерсекционални приступ. Стратегија за равноправност ЛГБТИК особа дефинише четири кључна стуба за деловање ЕУ:

- Сузбијање дискриминације ЛГБТИК особа
- Осигуравање безбедности, укључујући борбу против говора мржње и злочина из мржње
- Заштита ЛГБТИК права широм света
- Изградња инклузивних друштава кроз интегрисање принципа равноправности

Када је реч о безбедности и заштити, стратегија јасно истиче да су ЛГБТИК особе несразмерно погођене физичким и психичким насиљем, како у јавним тако и у приватним просторима, и да често немају приступ адекватним услугама подршке или правним лековима. Стратегија стога позива државе чланице да:

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

- Јачају правну заштиту, укључујући признавање злочина из мржње заснованих на сексуалној оријентацији и родном идентитету;
- Осигурају приступ услугама подршке за жртве које су безбедне и инклузивне;
- Побољшају прикупљање рашчлањених података ради бољег праћења обима и природе насиља које погађа ЛГБТИК заједнице;
- Обучавају органе за спровођење закона и правосудне актере како би ефикасно спречавали и реаговали на анти-ЛГБТИК насиље и злочине из мржње.

Усвајање ове стратегије представља важан корак напред у препознавању да су ЛГБТИК особе под повећаним ризиком од родно заснованог насиља, посебно када се други фактори, као што су старост, инвалидитет, етничка припадност или миграциони статус, преплићу са њиховим идентитетима. Повезивањем антидискриминације и превенције родно заснованог насиља, ЕУ промовише свеобухватнији приступ заштити заснован на људским правима.

Европски правни и политички оквир за родно засновано насиље је вишедимензионалан и еволуира, комбинујући правно обавезујуће инструменте као што су Истанбулска конвенција, директиве ЕУ и Повеља о основним правима, са свеобухватним политичким стратегијама попут Стратегије за родну равноправност 2020–2025 и Стратегије за равноправност ЛГБТИК особа 2020–2025.

4. Национални правни оквир за родно засновано насиље: Обавезе и стварност у пет партнерских земаља

Иако међународни и европски оквири пружају заједничке стандарде и смернице, свака земља преноси ове обавезе у национално право и политику кроз различите приступе и нивое примене. Овај одељак ће истражити како је пет земаља – Шпанија, Италија, Србија, Француска и Кипар – развило своје правне и институционалне одговоре на родно

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

засновано насиље, истичући како напредак, тако и изазове који и даље постоје.

4.1. Шпанија: Свеобухватан и пионирски приступ у борби против родно заснованог насиља

Шпанија је широко призната као глобални лидер у борби против родно заснованог насиља, захваљујући својим амбициозним и координисаним националним политикама. Темељац ове посвећености је Органски закон 1/2004 о свеобухватним мерама заштите од родног насиља, који је поставио темељ за широко постављен приступ који укључује не само кривично гоњење, већ и превенцију, образовање, услуге подршке и институционалну координацију. Овај закон дефинише родно засновано насиље као структурни проблем укоренен у родној неједнакости и неравнотежи моћи.

Шпанија је такође усвојила Државни пакт против родног насиља (2017), који осигурава учешће свих нивоа власти и укључује организације цивилног друштва у осмишљавање и праћење акција. Земља је успоставила специјализоване судове, унапредила правну помоћ за жртве и развила обуке за стручњаке у свим секторима. Недавне правне реформе прошириле су заштиту на децу, ЛГБТИК+ особе и жртве дигиталног насиља, што одражава шире разумевање облика које родно засновано насиље може попримити.

Изван својих граница, Шпанија је постала међународна референтна тачка због своје феминистичке спољне политике, активно промовишући родну равноправност и борбу против родно заснованог насиља на међународним форумима. Она учествује у билатералној и мултилатералној сарадњи кроз платформе као што је Група пријатеља УН за елиминацију насиља над женама и доприноси хуманитарним одговорима фокусираним на заштиту жена и девојчица, посебно у конфликтним зонама. Шпанија такође игра кључну улогу у глобалним иницијативама о онлајн родно заснованом насиљу, као чланица

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. №: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

Глобалног партнерства за окончање родно заснованог злостављања и насиља на мрежи, промовишући безбедно дигитално окружење и родно сензитивне одговоре на дезинформације. Шпанија копредседава Групом за феминистичку спољну политику+ заједно са Мексиком, чиме јача своју посвећеност интерсекционалном приступу заснованом на правима и глобалној координацији.

Упркос својим снажним правним и стратешким оквирима, Шпанија се и даље суочава са изазовима у примени, посебно у обезбеђивању уједначености међу својим аутономним регионима, побољшању заштите жена мигранткиња и решавању нових облика насиља. Без обзира на то, њен интегрисани приступ заснован на правима нуди вредан модел за друге земље које раде на борби против родно заснованог насиља на националном и међународном нивоу.

4.2. Италија: Правни напредак са упорним недостацима у примени

Италија је остварила значајан законодавни и стратешки напредак последњих година у борби против родно заснованог насиља, усклађујући своје националне напоре са међународним и европским обавезама. Правни оквир је примарно укорењен у Кривичном законик у Италије, који укључује специфичне кривичне одредбе које третирају насиље у породици, сексуално насиље, ухођење, присилни брак и сакаћење гениталија. Закон бр. 69/2019, познат и као „Црвени код“ (*Codice Rosso*), увео је брзе процедуре за случајеве који укључују родно засновано насиље и проширио правну заштиту за преживеле.

У марту 2025. године достигнута је велика прекретница када је фемицид препознат као посебно кривично дело. Ова промена одражава шире разумевање родно заснованог насиља и има за циљ побољшање правне одговорности и подизање свести јавности. Италија је такође покренула нови Национални стратешки план (2024–2026) за спречавање и борбу против насиља над женама. Ова стратегија усваја интегрисани,

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

мултисекторски приступ који се фокусира на превенцију, заштиту жртава, кривично гоњење починилаца и дугорочну подршку.

Поред домаћих мера, Италија је ратификовала Истанбулску конвенцију и периодично извештава њено надзорно тело, ГРЕВИО. Земља такође блиско сарађује са међународним механизмима за људска права, као што је ЦЕДАВ, који је признао законодавни напредак Италије, али је истовремено апеловао на улагање напора, посебно у погледу неједнаког приступа правди за жене мигранткиње и припаднице мањина, као и на потребу за побољшањем прикупљања података и услуга подршке.

Упркос овим напрецима, Италија наставља да се суочава са упорним изазовима, укључујући дубоко укорењене родне стереотипе, недовољно пријављивање насиља и неједначену примену мера заштите по регионима. Без обзира на то, недавне законодавне реформе и стратешке обавезе показују јасну политичку вољу да се ојача борба против родно заснованог насиља и да се италијанска пракса приближи међународним стандардима.

4.3. Србија: Постепено усклађивање са европским стандардима о родно заснованом насиљу

Србија је предузела значајне кораке у решавању проблема родно заснованог насиља, посебно кроз своје правно и институционално усклађивање са европским и међународним оквирима за људска права. Кључна прекретница била је усвајање Закона о спречавању насиља у породици (2016), који је увео хитне мере заштите, процену ризика и међуинституционалну координацију између полиције, социјалних служби и правосуђа (yusom.org.rs, womenngo.org.rs). Овај закон је означио заокрет ка превентивном и координисаном одговору на насиље у породичном контексту.

Србија је такође потписница Истанбулске конвенције, коју је ратификовала 2013. године. Међутим, примена је и даље неједначена, при чему организације цивилног друштва редовно указују на недостатке

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

у спровођењу, недовољну подршку жртвама и присутну друштвену толеранцију према насиљу (uisom.org.rs, womenngo.org.rs). Као одговор на ове изазове, Влада Србије је усвојила Националну стратегију за спречавање и борбу против родно заснованог насиља над женама и насиља у породици (2021–2025). Ова стратегија одражава посвећеност Србије системском и проактивном приступу, са циљем да се не само побољша заштита жртава и одговорност починилаца, већ и да се реше коренски узроци родно заснованог насиља, као што су структурне неједнакости и културне норме (womenngo.org.rs).

Упркос овом стратешком оквиру, практични изазови и даље постоје, укључујући недовољно пријављивање, ограничен приступ услугама у руралним подручјима и недостатак одрживог финансирања за организације које пружају подршку. Тела за људска права и женске организације настављају да се залажу за снажнију политичку вољу и доследнију примену законских одредби, посебно у маргинализованим заједницама као што су Ромкиње, жене са инвалидитетом и ЛГБТИК+ особе.

4.4. Француска: Јачање правног и институционалног одговора на родно засновано насиље

Француска је постепено јачала свој правни и стратешки оквир за решавање проблема родно заснованог насиља, посебно кроз комбинацију законодавства, националних стратегија и кампања за подизање свести јавности. Земља препознаје широк спектар аката као облике родно заснованог насиља, укључујући насиље у породици, сексуално узнемиравање, силовање, сакаћење женских гениталија, присилни брак и психичко злостављање. Ови акти су кажњиви по француском кривичном закону, а донети су и посебни закони како би се осигурала снажнија заштита и репарација за жртве.

Кључни политички алат последњих година био је „Гренел о насиљу у породици“ (Grenelle), покренут 2019. године, који је окупио актере из целог

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

друштва како би предложили хитне и дугорочне мере. Ова иницијатива довела је до више од 40 конкретних акција, укључујући стварање простора за хитан смештај, проширење наредби за заштиту, бољи надзор над починиоцима и унапређену обуку за стручњаке. Француска је такође спровела неколико националних акционих планова, као што је Национална стратегија за борбу против насиља над женама (2023–2027), која се фокусира на превенцију, рано препознавање, подршку жртвама, кажњавање починилаца и координацију између служби. Стратегија има за циљ да промовише интегрисани приступ, са посебном пажњом усмереном на жене у рањивим ситуацијама, као што су мигранткиње, жене са инвалидитетом и оне које живе у руралним подручјима. Поред тога, Француска је показала све већу посвећеност борби против насиља и дискриминације усмерене према ЛГБТ+ особама. Национални план против анти-ЛГБТ+ мржње и дискриминације увео је циљане мере.

Француска је усвојила и Национални план за равноправност жена и мушкараца, који се бави структурном дискриминацијом и промовише родну равноправност у свим секторима. У правосудном систему, стварање специјализованих јединица у полицијским и жандармеријским службама, као и наменских тужилаца, има за циљ да побољша третман случајева родно заснованог насиља и олакша приступ правди за преживеле.

На међународној сцени, Француска остаје активна подршка Истанбулској конвенцији, сарађује са ЦЕДАВ комитетом и промовише родну равноправност кроз своје развојне и дипломатске политике. Међутим, значајни изазови и даље постоје: недовољно пријављивање је и даље широко распрострањено, а правосудни систем се и даље сучава са критикама због секундарне виктимизације, кашњења у правним поступцима и недоследне примене заштитних мера.

4.5. Кипар: Консолидација правних и стратешких обавеза у борби против родно заснованог насиља

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

Кипар је предузео важне кораке последњих година како би ојачао свој правни и институционални одговор на родно засновано насиље, усклађујући своје националне напоре са међународним и европским стандардима. Земља је ратификовала Истанбулску конвенцију 2017. године, која је од тада постала централна референтна тачка за национално законодавство и стратешко планирање. Значајан законодавни напредак било је усвајање Закона 115(I)/2021 о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици. Овај свеобухватни закон не само да уграђује одредбе Истанбулске конвенције, већ и успоставља јасну дефиницију родно заснованог насиља, препознаје различите облике насиља (физичко, психичко, економско и сексуално) и дефинише одговорности државних институција. Он такође јача механизме правне заштите и поставља минималне стандарде за услуге подршке жртвама, као што су сигурне куће, СОС телефони и специјализовано саветовање.

Кипар је развио Националне акционе планове за родну равноправност и, конкретније, Националне стратегије за спречавање и борбу против насиља над женама. Стратегија за период 2023–2026. јача међуинституционалну сарадњу и промовише приступ усмерен на преживеле, осигуравајући да жртве добију подршку током правних процеса и процеса опоравка. Напори су уложени и у сектору образовања, кроз кампање подизања свести у школама и обуку просветних радника за препознавање и реаговање на ране знаке родно заснованог насиља. Канцеларија комесара за родну равноправност игра централну координирајућу улогу, пратећи примену и промовишући интегрисање родне перспективе у јавне институције.

Упоредо с тим, Кипар се обавезао на борбу против дискриминације и насиља над ЛГБТИК+ особама, уз специфичне иницијативе за промовисање инклузије и осигурање приступа правди. Иако је напредак у току, организације цивилног друштва позвале су на даље акције како би се решиле присутне баријере, као што су недовољно пријављивање и друштвена стигма. Упркос овим напрецима, изазови и даље постоје, укључујући потребу за ефикаснијим спровођењем закона, побољшаним

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

прикупљањем података и снажнијим услугама подршке у руралним подручјима. Потребни су континуирани напори како би се осигурало да закони не буду само добро осмишљени, већ и потпуно примењени и доступни свима.

Овај упоредни преглед показује важност приступа који су сензитивни на контекст, снажног политичког ангажовања и сарадње између институција и цивилног друштва. Он такође наглашава неопходност праћења и процене националних стратегија како би се осигурало да се права на папиру преточе у значајну заштиту и оснаживање у пракси. Како се крећемо напред, размена добрих пракси и учење како из успеха, тако и из недостатака у овим земљама може подстаћи снажнији, координисанији европски одговор на родно засновано насиље, укорењен у људским правима, равноправности и правди за све.

5. Ресурси, системи подршке и механизми заштите доступни на међународном, европском и националном нивоу

5.1. Међународни ресурси и механизми подршке

На међународном нивоу, широк спектар механизма и институција пружа смернице, техничку подршку и координацију у борби против родно заснованог насиља. Кључни актери, као што су Популациони фонд Уједињених нација (УНФПА), UN Women, Канцеларија Високог комесара за људска права (ОХЦХР) и Међународна организација за миграције (ИОМ), развили су глобалне стандарде, алате за прикупљање података и системе реаговања. То укључује Смернице Међуагенцијског сталног комитета (ИАСЦ) за родно засновано насиље у хуманитарним контекстима, као и Систем за управљање информацијама о родно заснованом насиљу (ГБВИМС), који помаже у етичком и безбедном прикупљању и управљању подацима.

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

Ови механизми имају за циљ да осигурају заштиту преживелих, усмере креирање програма и ојачају националне капацитете како у стабилним околностима, тако и у кризним контекстима. Они промовишу приступ заснован на људским правима који је родно сензитиван, истовремено подстичући владе и невладине организације да осигурају приступ услугама као што су сигурне куће, правна помоћ, психосоцијална нега и хитна здравствена заштита.

5.2. Европски механизми и ресурси

Унутар Европске уније и Савета Европе постоји неколико механизма који пружају подршку државама у спречавању и реаговању на родно засновано насиље. Група експерата за акцију против насиља над женама и насиља у породици (ГРЕВИО) прати примену Истанбулске конвенције. Европски институт за родну равноправност (ЕИГЕ) обезбеђује истраживања, индикаторе и добре праксе како би усмерио креирање политика и унапредио услуге подршке.

Поред тога, Агенција Европске уније за основна права (ФРА) редовно спроводи анкете и објављује извештаје о насиљу и дискриминацији. Кроз различите програме које финансира ЕУ (као што је Програм за грађане, једнакост, права и вредности), невладине организације и институције добијају финансијску подршку за јачање локалних мера превенције и заштите. Ови инструменти имају за циљ да осигурају кохерентност међу државама чланицама, затворе недостатке у заштити и подрже приступ насиљу који је заснован на правима и усмерен на жртву.

5.3. Национални системи подршке и услуге за жртве

Свака партнерска земља развила је специфичне механизме за подршку преживелима од родно заснованог насиља, често комбинујући јавне службе и иницијативе цивилног друштва. Иако правни оквири пружају темељ, практична примена услуга је оно што одређује њихов стварни

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

утицај на животе жртава. У наставку су наведени конкретни примери из сваке земље укључене у партнерство:

У пет партнерских земаља постоји неколико механизма који подржавају жртве родно заснованог насиља. У Шпанији, телефонска линија 016 је бесплатна, вишејезична, доступна особама са инвалидитетом и допуњена мрежом склоништа и специјализованих центара за негу. У Италији, Центри против насиља (*Centri Antiviolenza - CAI*), којима у великој мери управљају феминистичка удружења, пружају правну, психолошку и социјалну помоћ, што је додатно ојачано националном телефонском линијом 1522. У Србији, СОС телефони и сигурне куће којима управљају држава или невладине организације нуде подршку, заштиту и заступање, као што то чини Аутономни женски центар у Београду (womenngo.org.rs). У Француској, иновативни модел „Кућа жена“ (*Maison des Femmes*) обједињује медицинске, правне, психолошке и полицијске службе под једним кровом, чинећи путеве опоравка преживелих једноставнијим и приступачнијим. На крају, на Кипру, удружење СПАВО (*SPAVO*) води националну телефонску линију 1440, склоништа и саветодавне центре, док истовремено спроводи иницијативе за подизање свести и професионалну обуку.

Ови примери показују како су национални системи конкретно структурирани да реагују на родно засновано насиље. Ипак, и даље постоје разлике у приступачности, посебно у руралним или маргинализованим подручјима. Поред тога, неке службе још увек не успевају да на адекватан начин укључе или заштите ЛГБТИК+ особе, мигранте или особе са инвалидитетом, који се суочавају са специфичним облицима насиља и баријерама. Јачање институционалне координације, финансирања и обуке особља кључно је за осигурање ефикасних и инклузивних услуга.

5.4. Важност координације и приступа усмереног на преживеле

Ефикасан одговор на родно засновано насиље не може се ослањати на изоловане мере. Уместо тога, он захтева свеобухватан и координисан

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. №: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

приступ који обједињује правне, медицинске, психолошке и социјалне службе на свим нивоима. Ова координација осигурава да преживели не буду занемарени унутар фрагментираних система и да одговори буду доследни, правовремени и прилагођени потребама преживелих.

Координација значи изградњу јасних и поузданих путева између институција: полиције, болница, служби за правну помоћ, сигурних кућа, социјалних радника и организација цивилног друштва. Успостављањем заједничких протокола, заједничких стандарда неге и ефикасних канала комуникације, сваки актер разуме своју улогу и доприноси непрекидном ланцу подршке. Неке земље су чак увеле и заједничке системе података, поштујући поверљивост и права преживелих, како би осигурале боље праћење случајева и координацију. Национална координациона тела или међуминистарски комитети, какви се налазе у земљама попут Шпаније или Француске, често помажу да се осигура усклађеност свих актера и да се политике за сузбијање родно заснованог насиља спроводе доследно.

Међутим, сама координација није довољна. Ефикасност било ког система зависи од тога како се поступа према преживелима. Приступ усмерен на преживеле поставља достојанство, права и потребе особе у само срце свих интервенција. Он почиње осигуравањем безбедности преживеле особе, а наставља се заштитом њене поверљивости, тражењем информисаног пристанка у сваком кораку и избегавањем било каквог облика осуђивања или притиска. Истински приступ усмерен на преживеле признаје да опоравак од родно заснованог насиља није само питање тренутне заштите или кризне интервенције, већ се тиче и дугорочног оснаживања. То укључује приступ правди, образовању, запошљавању, становању и психолошком опоравку. Преживелима се мора пружити подршка у поновној изградњи њихових живота уз аутономију, достојанство и наду.

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

6. Библиографија

Главни међународни и регионални инструменти

[1] Савет Европе. (2011). Конвенција о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (Истанбулска конвенција). Серија уговора Савета Европе бр. 210.

[2] Уједињене нације. (1979). Конвенција о елиминацији свих облика дискриминације жена (ЦЕДАВ). Серија уговора Уједињених нација, вол. 1249, стр. 13.

[3] Савет Европске уније и Европски парламент. (2012). Директива 2012/29/ЕУ о успостављању минималних стандарда о правима, подршци и заштити жртава кривичних дела. Службени лист Европске уније, Л 315/57.

[4] Европска унија. (2000). Повеља о основним правима Европске уније. Службени лист Европских заједница, Ц 364/1.

[5] Европска унија. (2006). Директива 2006/54/ЕЗ о спровођењу принципа једнаких могућности и једнаког третмана мушкараца и жена у питањима запошљавања и занимања (прерађена верзија). Службени лист Европске уније, Л 204/23.

Додатне институционалне смернице

[6] Европска комисија. (2020а). Унија једнакости: Стратегија за родну равноправност 2020–2025. ЦОМ(2020) 152 финал.

[7] Европска комисија. (2020б). Унија једнакости: Стратегија за равноправност ЛГБТИК особа 2020–2025. ЦОМ(2020) 698 финал.

[8] Генерална скупштина Уједињених нација. (1993). Декларација о елиминацији насиља над женама (А/РЕС/48/104).

[9] UN Women. (2015). Приручник за законодавство о насиљу над женама. Тело Уједињених нација за родну равноправност и оснаживање жена.

[10] Савет Европе. (2014). Осигуравање прикупљања података и истраживања о насиљу над женама и насиљу у породици: Члан 11 Истанбулске конвенције. Издаваштво Савета Европе.

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. №: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

Национални инструменти

Шпанија

[11] Влада Шпаније. (2004). Органски закон 1/2004 од 28. децембра о свеобухватним мерама заштите од родног насиља. Службени лист државе, бр. 313.

[12] Влада Шпаније. (2023). Закон 4/2023 од 28. фебруара за стварну и ефикасну равноправност транс особа и за гаранцију права ЛГТБИ особа.

[13] Влада Шпаније. (2017). Државни пакт против родног насиља. Министарство за равноправност.

[14] Министарство за равноправност. (2022). Извештај о процени Државног пакта против родног насиља. Мадрид: Влада Шпаније.

Италија

[15] Италијански парламент. (2019). Закон од 19. јула 2019, бр. 69: Црвени код. Службени гласник бр. 173.

[16] Председништво Савета министара – Одељење за једнаке могућности. (2023). Национални стратешки план о мушком насиљу над женама 2024–2026. Рим: Влада Италије.

[17] Италијански парламент. (2025). Закон о признавању фемицида као аутономног кривичног дела. (Донет у марту 2025).

Србија

[18] Република Србија. (2016). Закон о спречавању насиља у породици. Службени гласник Републике Србије, бр. 94/2016.

[19] Република Србија. (2021). Национална стратегија за спречавање и борбу против родно заснованог насиља над женама и насиља у породици 2021–2025. Влада Србије.

Француска

[20] Француска Република. (2019). Гренел о насиљу у породици: Спектар најављених мера. Париз: Министарство задужено за равноправност жена и мушкараца.

[21] Влада Француске Републике. (2023). Национална стратегија за борбу против сексистичког и сексуалног насиља 2023–2027. Париз: Министарство задужено за равноправност.

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. №: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

[22] Влада Француске Републике. (2023). Национални план за равноправност жена и мушкараца 2023–2027. Париз.

[23] Влада Француске Републике. (2020). Национални акциони план против анти-ЛГБТ+ мржње и дискриминације 2020–2023. Париз.

Кипар

[24] Република Кипар. (2021). Закон 115(I)/2021 о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици. Службени гласник Републике Кипар.

[25] Република Кипар – Канцеларија комесара за родну равноправност. (2023). Национална стратегија за спречавање и борбу против насиља над женама 2023–2026. Никозија.

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. №: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

Copyright and License of Use

© 2025 FADO Consortium. All rights reserved.

Ovaj materijal za obuku razvijen je u okviru Erazmus+ projekta „FADO: Pronalazeње помоћи, пружање подршке“ (FADO: Finding Assistance, Delivering Outreach), суфинансираног од стране Европске уније на основу уговора о гранту бр. 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033.

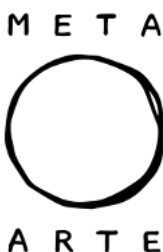
Осим ако није другачије назначено, сав садржај у овој публикацији лиценциран је под Creative Commons Ауторство – Некомерцијално – Делити под истим условима 4.0 Међународном лиценцом (CC BY-NC-SA 4.0).

Слободни сте да:

- **Делите** – умножавате и поново дистрибуирате матерјал у било ком медијуму или формату
- **Прилагођавате** – прерађујете, мењате и надограђујете матерјал под следећим условима:
- **Ауторство** – Морате навести одговарајуће ауторске заслуге, обезбедити линк до лиценце и назначити да ли су измене направљене.
- **Некомерцијално** – Материјал не смеће користити у комерцијалне сврхе.
- **Делити под истим условима** – Ако прерађујете, мењате или надограђујете матерјал, свој допринос морате дистрибуирати под истом лиценцом.

Да бисте погледали примерак ове лиценце, посетите:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

**Sufinansira
Evropska unija**

Финансирано од стране Европске уније. Изражени ставови и мишљења су, међутим, искључиво ставови и мишљења аутора/аутора и не одражавају нужно ставове Европске уније или Извршне агенције за образовање и културу (EACEA). Ни Европска унија ни EACEA не могу бити одговорне за њих.

**Sufinansira
Evropska unija**

Finansirano od strane Evropske unije. Izneti stavovi i mišljenja su, međutim, isključivo stavovi autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu se smat

FADO

Finding Assistance, Delivering Outreach:
A comprehensive support system for victims of
gender-based violence
Project ref. NO: 2024-1-FR01-KA220-ADU-000255033

ЧЕСТИТАМО

Успешно сте завршили
Други модул
ФАДО метода (FADO Pathway)!

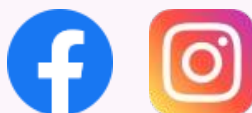
Како бисте га успешно привели крају,
за сам крај,
предлажемо вам да урадите
КВИЗ

ФАДО (FADO) је више од пројекта – то је покрет за друштвену трансформацију.
Кроз театар дајемо глас онима који се не чују и стварамо путеве ка исцељењу и
оснаживању.

Будите део промене!

За више информација:
Посетите вебсајт fado-project.eu

Пратите нас

Sufinansira
Evropska unija

Finansirano od strane Evropske unije. Izneti stavovi i mišljenja su, međutim, isključivo stavovi autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu se smat